

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kestävyyssvajeeseen vaikuttavat rakenteelliset toimet

- Tavoite
- Toimet

29.8.2013/Martti Hetemäki

Tavoite

Tavoitteena kestävyysvajeen poisto eli, että

- Julkiset palvelut ja etuudet pystytään rahoittamaan tulevaisuudessakin

Kestävyysvajeseen vaikuttaa kolme asiaa

- Työllisyys ja talouden kasvu
- Palvelujen ja etuuksien tarpeen kasvu (ikäntyminen)
- Julkisen talouden rakenteellinen tasapaino lähtötilanteessa

VM:n kestävyysvajearvio: 4,7 % BKT:sta

Toimet 4,7 %:in kestävyysvajeen paikkaamiseen

	Vaikutus
1. Kuntatalouden tasapainotus	-1,0 %-yks.
2. Julkisten palvelujen tuottavuuskasvu $\frac{1}{2}$ %/v.	- 1,4 %-yks.
3 . Työurat pitenevät 2 v.	-1,4 %-yks.
4. Rakenteellinen työttömyysaste laskee 1 %-yks.	-0,3 %-yks.
5. Tuotantopotentiali nousee $1\frac{1}{2}$ %:lla	-0,6 %-yks.
Yhteensä (1.+2.+3.+4.+5.)	-4,7 %-yks.

1. Kuntatalous tasapainoon

Tausta

- Kuntien rakenteellinen alijäämä 2 mrd. euroa (nyt hieman korkeampi)

Keinot

- Tehostetaan nykyisen peruspalveluohjelmamenettelyn pitkäjänteisyyttä, sitovuutta ja ohjausvaikutusta (kuntien talousohjausjärjestelmä).
- Kuntien talousohjausjärjestelmä turvaa kuntatalouden tasapainon keskipitkällä aikavälillä (ei menosäntö)
- Kuntien omilla toimilla ml. mahdolliset veronkorotukset 1 mrd. euroa
- Puretaan kuntien tehtäviä ja velvoitteita 1 mrd. eurolla 2014-2017

Kuntien tehtävien ja velvoitteiden purun vaikutukset kuntien työllisyyteen

- Velvoitteiden purku 1 mrd. vähentää kuntien työvoiman tarvetta ehkä jopa 20 000
  - Mutta 2014-2017 kunnista jäämässä eläkkeelle yli kolminkertainen määrä
- ⇒ Kunnat joutuisivat palkkaamaan noin 50 000 henkilöä lisää, jotta työllisyys ennallaan

Kuntien eläkepoistuma 2014-2017 n. 68 000 henkilöä

- 2014 17 079
- 2015 17 344
- 2016 16 924
- 2017 16 935

Lähde: Keva

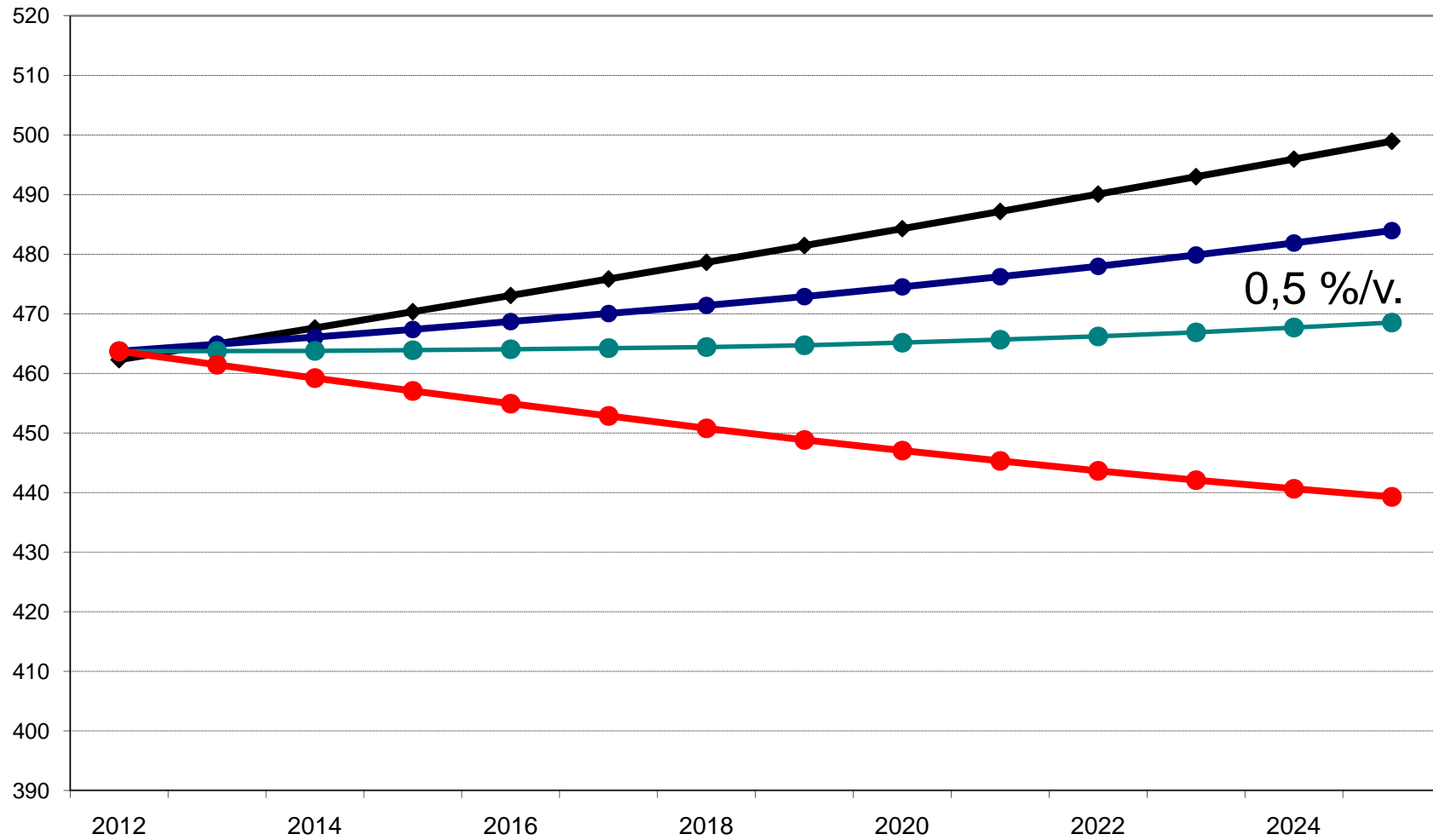
2. Julkisten palveluiden tuottavuus kasvaa keskimäärin 0,5 % vuodessa (rakenteellinen, ei vain keskipitkän ajan tavoite)

- Rajaa julkisrahoitteisten palvelujen tuottamisessa olevan henkilöstön kasvun n. 1000 henkilöön/v., muuten 3 000 henkilöä/v. pitkällä tähtäimellä

Keinot:

- Sote, kuntarakenteen kehittäminen, metropolialue
- Tehokkaampi työnjako palvelujen tuotannossa ja hallinnossa mm. väljentämällä kelpoisuusvaatimuksia asiakkaan turvallisuutta ja palvelujen laatua vaarantamatta.

Henkilöstömäärä kunnallisissa palveluissa - eri oletukset työn tuottavuuden kehityksestä 2012-2025

◆ Tuottavuus ei muutu

● Tuottavuus kasvaa 0,25 % vuodessa

● Tuottavuus kasvaa 0,5 % vuodessa

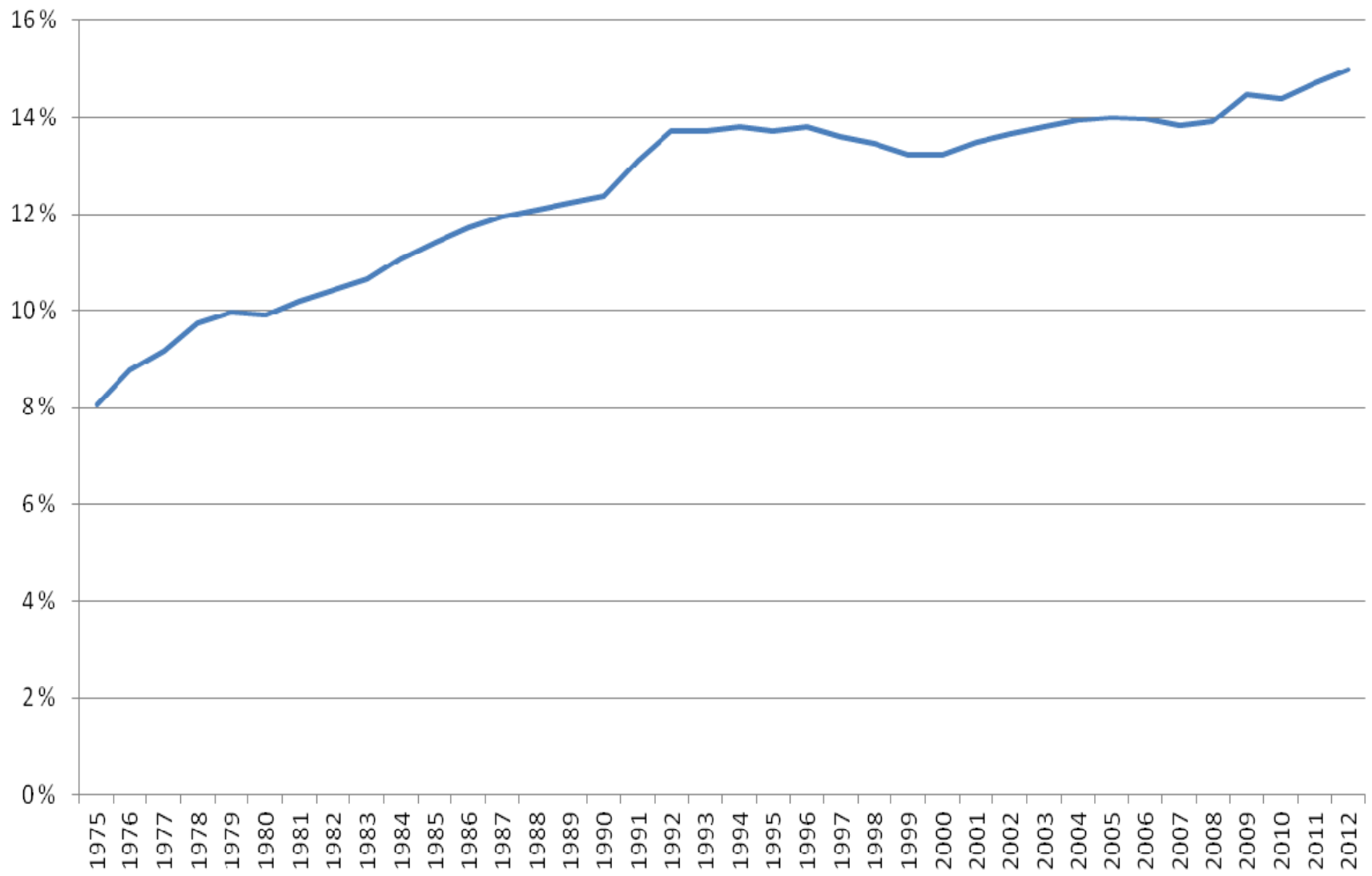
● Tuottavuus kasvaa 1,0 % vuodessa

Sote

- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta jatketaan STM:n järjestämislakityöryhmän väliraportissa esitettyjen linjausten mukaisesti. Jatkotoimenpiteet päätetään kuntien lausuntojen pohjalta.
- Valmistellaan laajapohjaisesti (mukana mm. parlamentaarinen edustus, eri rahoittajatahot ja järjestöt) selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon monikanavaisen rahoituksen purkamisen vaihtoehtoista ja niiden vaikutuksista asiakkaan asemaan ja oikeuksiin, palvelujen saatavuuteen, etuuksiin, sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmään ja kansantalouteen. Selvityksen tavoitteena on rahoituksen selkiyttäminen ja sen ongelmien poistaminen sekä osaoptimoinnin mahdollisuuksien vähentäminen. Selvityksessä otetaan huomioon palvelujen ja etuuksien saatavuus ja oikeudenmukainen kohdentuminen sekä terveydenhuoltolain ja potilasliikkuvuusdirektiivin mukainen asiakkaan/potilaan valinnanvapaus. Lisäksi selvityksessä tulee ottaa huomioon meneillään olevan sote-palvelurakennemuutoksen päätökset.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusjärjestelmän uudistamisessa tulee turvata myös opiskelijaterveydenhuollon, kuntoutuksen, vanhuspalveluiden, työterveyshuollon sekä lääkehuollon saatavuus. Selvityksessä on huomioitava kaikki rahoituskanavat, kuten mm. valtionosuudet, kuntien rahoitus, Kela, työeläke- ja vakuutusyhtiöt, työnantajat ja työntekijät, seurakunnat, potilasvakuutus ja muut vastuuvakuutukset sekä palveluiden käyttäjien maksamat asiakasmaksut.
- Selvityksen tulee olla valmis alkuvuodesta 2015. (STM)

SOTE-työllisten osuus koko kansantalouden työllisistä

Lähde: Tilastokeskus

Kuntarakenteen kehittäminen

- Aluekehityksen kannalta keskeisten kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen eheyden, alueen elinvoimaisuuden kehittämisen ja palvelujen tehokkaan järjestämisen turvaamiseksi valmistellaan kuntarakennelain täydennys. Tällä lisätään perustuslain asettamien reunaehtojen mukaisesti kuntien yhdistymistä koskevaa valtioneuvoston toimivaltaa kuntarakennelain 4d§:n 3 mom:ssa tarkoitettulla yhtenäisellä työssäkäynti- tai yhdyskuntarakennealueella. Valtioneuvoston toimivallan lisääminen rajoitetaan selkeillä reunaehdoilla ja alueen asukkaiden enemmistön tahtotilaan sitomisella. Toimivallan käyttö rajoitettaisiin tilanteisiin, joissa kuntarakennelain tavoitteet eivät ole toteutettavissa vapaaehtoisesti. Kielellisten oikeuksien toteutuminen varmistetaan. (VM)

Metropolialue

- Varmistetaan metropolialueen kilpailukyky, estetään segregatiota sekä tehostetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua ja toteutusta edistämällä alueen kuntaliitoksia ja kokoamalla sen tueksi metropolihallinto. Kuntaliitosten ja yhteisen hallinnon kokonaisuudesta tehdään päätökset vuoden 2015 alkuun mennessä ja uusi rakenne tulee voimaan viimeistään vuoden 2017 alusta.
Kannustetaan kuntia etenemään itse käynnistämillään kuntaliitosselvitysalueilla. Alueen kokonaisuuden varmistamiseksi valtiovarainministeriö asettaa alueelle erityisen kuntajakoselvittäjän. Kuntajakoselvitykset toteutetaan kuntarakennelain edellyttämässä aikataulussa.
- Perustetaan metropolihallinto, jonka päättävä toimielin on vaaleilla valittu valtuusto. Metropolihallinto hoitaisi metropoliselvityshenkilöiden suositusten mukaisesti alueen kilpailukykyyn sekä elinkeino- ja innovaatiopolitiikan, maankäytön, asumisen ja liikenteen toteuttamisen sekä segregatioon, työvoimaan ja maahanmuuttoon liittyvien seudullisten kysymysten ratkaisemisen.
- Metropolivaltuusto hyväksyisi metropolikaavan ja sen toimeenpano-osan, joka ohjaisi kuntien päätöksentekoa maankäytön, asumisen ja liikenteen asioissa. Tämän tulee varmistaa se, että valtion kanssa yhdessä päätetyt kaavoitus- ja asuntotavoitteet täyttyvät. Metropolihallinto hoitaisi sille osoitetut seudulliset julkishallinnon tehtävät, jotka siirrettäisiin kunnista, kuntayhtymistä ja valtionhallinnosta.
- Metropolihallintoon liittyvän lainsäädännön valmistelu käynnistetään nopealla aikataululla rinnan kuntaliitosselvitysten kanssa. Valmistelussa metropolihallinnon tehtävien tarkka sisältö ja laajuus ovat kytköksissä esiselvityksen mukaisesti alueella tapahtuvien kuntaliitosten laajuuteen ja merkittävyyteen. (VM, YM)

3. Työurat pitenevät 2 vuotta

- ½ vuotta alkupäästä, 1 ½ vuotta loppupäästä, täsmätoimia keskivaiheilla

Työuran loppu:

- Keskimääräinen eläkkeellejäänti-ikä (nyt 60,9 v.) vähintään 62,4 v. 2025

Nuorten työllisyys:

- suurempi osa suorittaa vähintään 2. asteen tutkinnon (mm. oppivelvollisuusikä)
- opintotukiajan keston rajoitus kustannusneutraalisti, hakijasuman purku, korkeakoulujen kannusteet, alempien korkeakoulututkintojen laajempi kelpoisuus

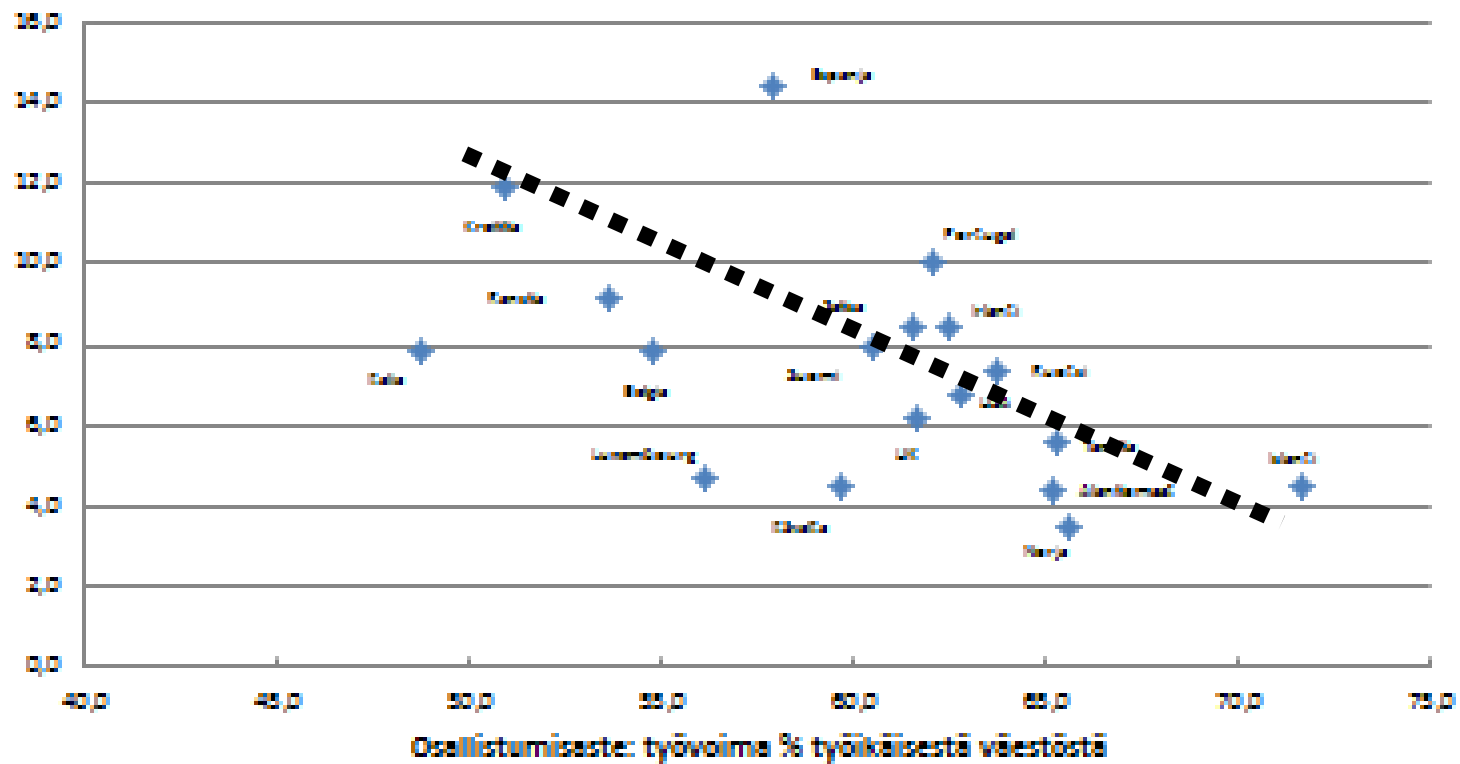
Työuran katkokset:

- mm. kotihoidontuen uudistus, vuorotteluvapaan saannin tiukennus

Työttömyysaste ei pitkän päälle riipu työvoiman määrästä

Työttömyysaste ja osallistumisaste keskimäärin 2003-2012

Työttömyysaste, %
työvoimasta

Lähde: OECD

4. Rakenteellinen työttömyysaste alenee 1 %-yksikön

Työttömien aktivointi ja nopea työllistäminen:

- tehokkaammat työvoimapalvelut: karsitaan lausuntomenettelyä, sovelletaan sanktioita, ohjeet ja tavoitteet TE-toimistojen tulossopimukseen

Työnteon kannustavuuden lisääminen:

- työttömyysturvan suojaosuus ja asumistuen suojaosuus
- työttömyysetuuden ennakkomaksu

Erityistoimia mm. osatyökykyisille (velvoite julkisiin hankintoihin)

Mikäli työllistyminen ei tehostu, lisätoimenpiteitä hallituskauden aikana

5. Tuotantopotentialin 1½ %:in nosto

Keinoja:

- Asunto- ja työmarkkinoiden toiminta
- Yritystukien uudistaminen, ICT (kansallinen palveluväylä), kilpailun edistäminen
- Investointilupien saamisen jouhevoittaminen
- EU:n rakennerahastojen tuen kohdistaminen (elinkeino & ympäristö)
- Useampivuotinen erittäin maltillinen palkkaratkaisu

Täytäntöönpano

Hallituksen linjausten pohjalta valmistelu useimmissa asioissa 30.11. mennessä

Talouspoliittinen ministerivaliokunta seuraa valmistelua syksyn aikana

Keväällä 2014 hallitus arvioi ohjelman toteutumista ja päättää tarvittaessa lisätoimista

Lopuksi

Tavoite: Paikata julkisen palvelujen ja etuuksien iso rahoitusvaje

Keinot: Työllisyys, talouskasvu ja julkisten palvelujen tuottavuus ylös

Uudistukset ovat kokonaisuus, jonka täytäntöönpano paikkaa kestävyysvajeen